

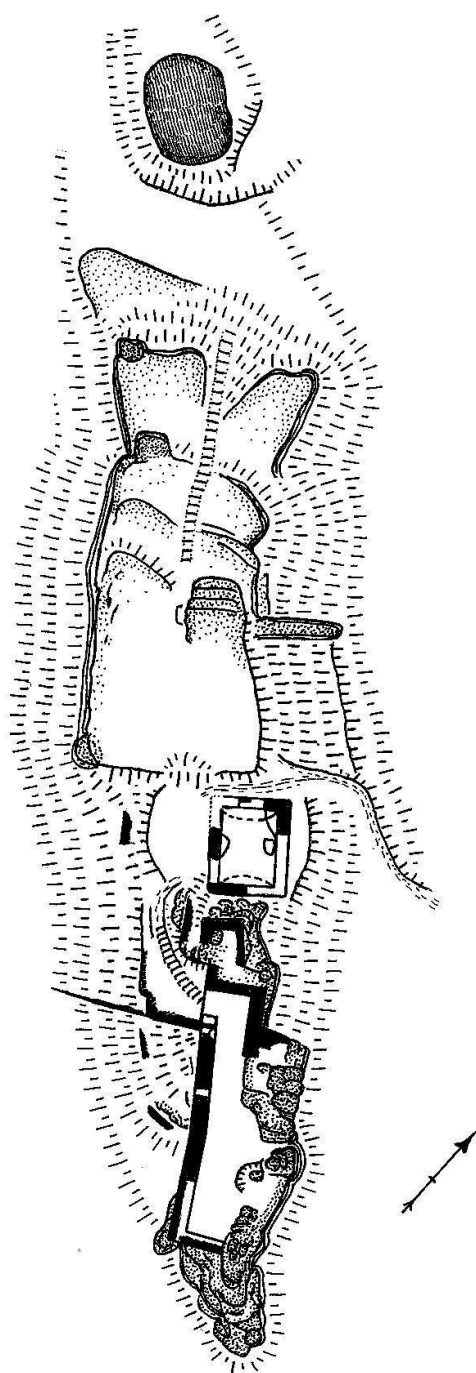
Hrad Podskale

Zdeněk Fišera

Mezi středověké hrady, které řadíme mezi skalní hrady, případně mezi hrady se skalními bloky, náleží také hrad Podskale. Nejedná se ovšem o český hrad, ale o hrad nacházející se na území dnešního Polska, původně Slezska, v někdejší Svidnickém knížectví. Hrad vznikl na výrazném vápencovém útesu, nacházejícím se 12 kilometrů jihovýchodně od města Lubań, situovaném na severovýchodním okraji obce Rzażyny. Část obce se nazývá rovněž Podskale. Pro lepší orientaci najdeme hrad přes 30 km severovýchodně od Frýdlantu (okr. Liberec). Nachází se na souřadnicích N 51° 05' 02.10" – E 15° 27' 37.90". Z dále viditelná skála je

dnes častým turistickým cílem (422 m n. m.).

Do nedávné doby v českých pramenech a literatuře nebyla věnována hradu vlastně žádná pozornost. Hrad je připomínán na počátku 19. století,¹⁾ posléze hrad velmi stručně připomíná známá Guerquinova kniha o polských hradech.²⁾ Na hrad upozornil již v 90. letech autora tohoto článku dr. Jiří Úlovec z Prahy. Hrad v Podskale připomíná kniha o loupeživých rytířích a zemských škůdcích,⁴⁾ krátce potom encyklopedie skalních hradů.⁵⁾

Podskale (Polsko), plán hradu (zaměření a kresba autor 2009).

Podskale (Polsko), celkový pohled na vnitřní část hradu (obě foto autor 2009).

Podskale (Polsko), obvodové zdivo vnitřního hradu.

Za zakladatele hradu na počátku 13. století je považován kníže Henrik Bradatý a první zpráva o hradě má být z roku 1207. Na skalách tehdy mohlo vzniknout jen dřevěné strážní opevnění v románském stylu. Kamenný gotický hrad byl založen až později, kdy majetek získal rod Dalach-

Talkenberg. Hrad se v roce 1368 stal nedílnou součástí Českého království a to jako součást Javorského knížectví. Byl dědictvím kněžny Anny Svidnické, manželky císaře Karla IV. Brzy však bylo knížectví odtrženo od území Čech.

V 15. století byl zdejším pánem Kryštof z Talkenberka. Za česko-uherských válek náležel hrad Bernardu z Talkenberka, věrnému přívrženci českého krále Jiřího z Poděbrad a později pak Ladislava Jagellonského. Z hradu byly podnikány vojenské výboje proti nepřítelům husitského krále. Bernard byl proto řazen mezi zemské škůdce. Roku 1476 hrad oblehlo spojené vojsko města Lwówku a krále Matyáše Korvína pod vedením jeho hejtmána George Steina. Za pomoci dělostřelby byl hrad dobyt a posléze vypálen. Roku 1479 byl hrad pozvanými horníky z Kowar a Jelení Gory rozbořen, mohl však ještě sloužit jako útočiště obyvatel. Roku 1530 se uvádí již jako opuštěný. Postupně se zcela rozpadl do podoby dnešní zříceniny. Německy byl nazýván Talkenstein. V roce 1818 bylo část zdiva použito ke stavebním účelům a budování silnice. K zajištění rozpadajících se rozvalin došlo však již v roce 1830 a to rosickým polním maršálkem Iwanem Dobiczem Zabalkaňským.

Hrad se tyčí na výrazném skalním útesu v podélné ose severozápad- jihovýchod. Maximální výška nad okolním terénem je kolem dvaceti metrů. Vlastní hrad je částečně zarostlý nízkým listnatým porostem. Délka hradu dosahuje téměř sto metrů a zdivo je lomového charakteru z místního kamene. Stavební dispozice hradu byla dvoudílná. Součástí hradu byl patrně malý rybníček, který se nachází na severozápadním předpolí hradu. Snížený prostor vytváří patrně

čelní příkop, chránící původní předhradí. Nachází se zde tři skalní terasy, dnes je tu novodobé přístupové schodiště. Horní plošina má v čele vyběhající skalisko, bez zřejmého využití. Jihozápadní bok je zcela nepřístupný. Někdejší zástavba této části je nezřetelná. Na předhradí byly zjištěny stopy zdiva. Do druhého příkopu byla patrně dodatečně vestavěna čtyřhranná stavba s pozůstatky valené přízemní klenby. Slabší síla zdiva naznačuje, že se nejednalo v žádném případě o věž.⁶⁾

Vnitřní hrad na strmé skále úzké podélné dispozice byl oddělen druhým hradním příkopem. Plně využíval skalní podloží a byl chráněn ze tří stran skalními vápencovými stěnami a do příkopu menší hranatou baštou. Vstupní branka byla ze západního boku.⁷⁾ Dnešní obvodové zdivo nad skalními stěnami odpovídá podélné stavbě, patrně obytné věži a nevelikému nádvoří. Stopy zdiva na jihozápadní straně mohou pocházet od níže položeného parkánu.

Poznámky: 1) Müller, K. A.: Vaterländische Bilder, in einer Geschichte und Beschreibung der alten Burgfesten und Ritterschlösser Preussens I, Glogau 1817, s. 371-372. 2) Guerquin, B.: Zamki w Polsce. Warszawa 1984, s. 239. 3) Tímto činím dodatečně poděkování. 4) Fišera, Z.: Loupeživí rytíři a zemští škůdci Království českého a jejich sídla. Praha 2013, s. 216. 5) Fišera, Z.: Skalní hrady. Turistický průvodce. Praha 2016, s. 69-70. 6) Nelze vyloučit, že tento mírně obdélný objekt vznikl až druhotně po zániku hradu. 7) Branka byla viditelně chráněna úzkým prostorem v čele proti možnosti obvyklého vylomení beranidlem.

Vyobrazení kunějovického panského sídla z roku 1753

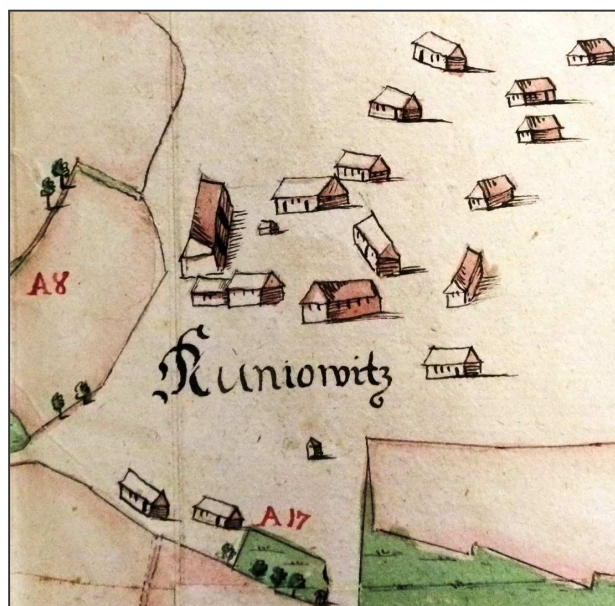
Václav Chmelíř

V článku z roku 2007 Pavel Kodera připomenul existenci vyobrazení zámku v Dolní Bělé na mapě, kterou vyhotovil zemský zeměměřič František Xaver Preitsch¹⁾ u příležitosti odhadu statku Bělá, který jako pozůstalý po Janu Maxmiliánovi svobodném pánu Kyšperském z Vřesovic připadl v krídě (úpadek, bankrot) jeho dceři hraběnce Silvii z Klenové.²⁾ S pomocí tohoto vyobrazení zhodnotil také další obrazové prameny připomínající podobu dnes již téměř zaniklého bělského zámku.

Archivní materiály ale připomínají, že Silvii z Klenové držela ještě další dominium zatížené dluhy a v podobné době odhadované. Na základě požadavku hraběnciných věřitelů úředníci úřadu desek zemských provedli odhad jejího statku Kunějovice a Mostice s ochranným městečkem Všeruby (okr. Plzeň-sever). Tento v roce 1753 publikovaný dokument byl roku 1754 vložen do desek zemských. Nalezneme v něm také popis kunějovického panského sídla, které je označeno jako „Die herrschaftl. Wohnung in Kuniovitz“. Dle odhadu to bylo jednopodlažní, z kamene postavené stavení kryté šindelem. Napravo od vchodu v něm byla malá místnost, u toho tabulnice, předsíň s malým kvelbem, u toho dvě místnosti. Vlevo od vchodu se nacházela klenutá kuchyně, u toho místnost. Nad celou budovou se pod střechou nacházela dělená sýpka na obilí. Cena tohoto panského obydlí byla i s několika málo kusy mobiliáře odhadnuta na 750 zlatých. „Přes cestu proti této budově“ se nacházela veřejná kaple sv. Anny kruhového (Rundel) půdorysu, postavená

z kamene a krytá šindelem, jejíž cena byla odhadnuta na 100 zlatých. Odhad říká, že kaple s hospodářským dvorem a panským sídlem byla uzavřená „do čtverce“.³⁾

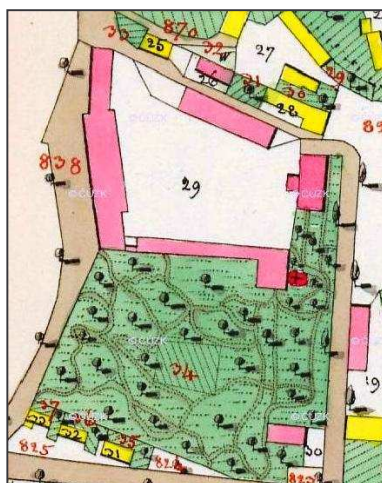
K tomuto dokumentu vznikla stejně jako k odhadu Bělé mapa, která se dodnes dochovala ve fondu Sbírka map a

F. X. Preitsch: Mapa Kunějovic a Všerub 1753. Detail vsi Kunějovic s panským dvorem a kaplí (Národní archiv Praha, reprofoto V. Chmelíř 2015).

plánů Národního archivu.⁴⁾ Vyhotovil ji roku 1753 rovněž František Xaver Preitsch, který (jak již bylo řečeno) stál také za o něco mladším mapováním bělského dominia. Mapa zobrazuje ves Kunějovice a městečko Všeruby s jejich okolím a soustředí se především na panské pozemky. Vyobrazení Všerub bylo již v literatuře publikováno.⁵⁾ V rámci zobrazování vsi Kunějovice je možno identifikovat stavby areálu panského hospodářského dvora, tvořící přibližně volný čtverec. Jako v případě dalších staveb na mapě, i zde je použito schematické vyobrazení, přesto byly stavbám ponechány alespoň některé detaily, díky kterým je lze identifikovat, což je možné ukázat na příkladu stodoly: Preitsch ji vyobrazil s dvojími vraty, což odpovídá liteře odhadu, kde se praví, že měla dva mlaty.⁶⁾ Stejný pramen do dvora umísťuje panské sídlo, které jako ostatní dvorské stavby bylo pouze přízemní. Dnes existující kunějovický zámek stojí na návsi ve východním čele dvora. Na tomto místě budovu ukazují i mapy stabilního katastru.⁷⁾ Na Preitschově mapě lze tedy určit jako zámek budovu na pravé straně dvora, kterou mapa zobrazuje se vchodem do nádvoří. Jak již bylo zmíněno, u sídla stála kaple sv. Anny, kterou nalezneme na mapě jako malou stavbičku se stanovou střechou až teprve o dosti níže pod pravděpodobným panským sídlem a pod nápisem „Kuniowitz“. A tedy nikoliv těsně při dvoře, jak je vyobrazena na císařském otisku mapy stabilního katastru, kde oválná kaple přiléhá těsně k budově, která lemuje jižní stranu dvora.⁸⁾

Jako v případě map vzniklých k odhadu bělského statku, nalezneme detailnější zobrazení budov patřících vrchnosti i v případě Kunějovic se Všeruby pouze v hlavních

Výřez z císařského otisku stabilního katastru z r. 1839. Na východní straně dvora je situován zámek s drobným rizalitem a jižně od něj u jižního dvorského stavení v okrasné zahradě je znázorněna kaple (viz pozn. 7).

areálech jednotlivých map. Tak F. X. Preitsch v centru bělského panství, vsi Dolní Bělé, zachycuje detailněji podoby zámku a farního kostela Povýšení sv. Kříže. V případě Kunějovic takto zvýraznil areál panského dvora v Kunějovicích a částečně charakterem provedení umožnil identifikace některých jeho budov, ač je to zde oproti bělskému případu provedeno daleko skromněji, jak je možno ukázat na příkladu kunějovického panského sídla. Jinak zachovává schematické zobrazování dalších staveb, které např. nebylo opuštěno v případě obou všerubských kostelů na kunějovickém statku (nebo kostela v Loze při Bělé).

Zobrazení panského sídla v Kunějovicích můžeme zařadit k dalším, které v rámci svých povinností František Xaver Preitsch vytvořil na mapách vzniklých k odhadům majetku provedených úředníky úřadu desk zemských.⁹⁾

Poznámky: 1) Kodera, P.: Neznámá ikonografie zámku Bělá. In: Dějiny staveb 2007. Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb. Plzeň 2008, s. 101-107. 2) Národní archiv Praha (dále NA), fond Desky zemské (dále DZ), sign. Desky zemské větší (dále DZV) 288, fol. E7. 3) NA, fond DZ, sign. DZV 287, fol. N22-N22v, N23v. 4) NA, fond Sbírka map a plánů, i. č. 1035, sign. F VIII 17/1. 5) Chmelíř, V.: Všeruby v raném novověku. In: Všeruby u Plzně 1212–2012. S. I., s. d., s. 39. 6) NA, fond DZ, sign. DZV 287, fol. N23v. 7) Český úřad zeměměřický a katastrální, Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, Stabilní katastr, císařský otisk mapy, Kunějovice, list IV. Dostupné z: <http://archivnimapy.cuzk.cz> [cit. 3. 9. 2016]. 8) Viz pozn. 7. 9) Dále např. Úlovec, J.: Vyobrazení skočické tvrze z 18. století, Hláška X/1999, č. 1, s. 8-10.

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Skočický hrádek ožil

Jiří Světlík

Na počest 777. výročí první písemné zmínky o Skočicích u Přeštic (okr. Plzeň-jih) se rozhodla skupina lokálních patriotů, jak si říkají, vysvobodit zbytky místního hrádku ze zajetí trnek, šípů a jiných náletových dřevin.

Tak se po několika desítkách let objevily základy velké obytné věže, zbytky dalších staveb, mohutné valy a rozsáhlé příkopy, které ze současníků nikdo neznal. K jejich počínání jistě přispělo i osmnácté číslo edice Zapomenuté hrady, tvrze a místa.¹⁾

V sobotu 11. června 2016 pak „lokální patrioti“ (Sdružení občanů Skočice, z. s.) vedeni panem Oldřichem Váchou, slavnostně v akci Oživení tvrze ve Skočicích představili „znovuobjevený“ hrádek návštěvníkům. Pod prvním valem byla instalována velká informační tabule s prezentací archeologických výzkumů, proběhly ukázky starých řemesel, ukázky letu dravců, celou akci dovršili hudebníci hrající na historické hudební nástroje, skupina šermířů a nakonec příjezd „královské družiny“ s ohňovými efekty.²⁾ Nechybělo ovšem ani bohaté občerstvení. Celou akci překvapivě shlédlo na 400 diváků.

Poznámky: 1) Světlík, J. – Rožmberský, P. – Novobilský, M.: Hrádek ve Skočicích u Přeštic. Plzeň 1998. 2) <http://www.skocice.estranky.cz/clanky/aktualne> [22. 7. 2016].

Skočický hrádek ještě před odstraněním náletových křovin (<https://mapy.cz>).

Zmizelé sídlo šlechty ve Vítkovcích

Petr Rožmberský

O sídle šlechty ve vsi Vítkovcích (okr. Klatovy) nic neví ani nejpodrobnější soupis takových objektů v Plzeňském kraji.¹⁾ Vítkovice, ležící 10 km východně od Klatov, bývaly osadou obce Habartice (nyní jsou součástí obce Klatovy – sic!). Jsou připomínány poprvé až roku 1544 v souvislosti s prodejem tvrze Hoštičky (necelých 5 km vzdušnou čarou od Vítkovic) ve tvaru Litkovic.²⁾ Pak byly Vítkovice součástí statku Němčice (3,5 km), později byly připojeny k Obytcům (necelé 4 km), k nimž patřily roku 1631. Potom koupil Obytce s Vítkovci Maxmilián Jiří hrabě z Dobrušky; zemřel roku 1656 a odkázal vše manželce Anně Elišce Kocové rozené z Chudenic. Ta užívala majetek do smrti v roce 1663. Zadlužené panství Obytce bylo roku 1668 prodáno Jindřichovi Bedřichovi z Gutštejna.³⁾

Vítkovice v té době byly přiřazeny k Plánici; pod tamního faráře náleželo i několik okolních filiálních kostelů. Právě zvláštní zápis v plánické matrice byl impulzem k pátrání po případném sídle šlechty ve Vítkovcích. Plánický farář Vojtěch Keller totiž zapsal v roce 1654 latinsky do matrice následující: Ves Vítkovice. Vysocce urozený pan Maxmilián Jiří, svatě říše římské hrabě z Dobrušky, 54 let. Dvůr (praedium). Urozený pan Vojtěch (Adalbertus) Hejda z Lovčic, pana hraběte z odloučení (d. comitis a secretis) v sídle/rezidenci (in habitarat) 35 let, urozená paní Kateřina Uršula manželka 25, urozená paní Eva Koušková z Tučap matka 59, urozený pan Václav Ladislav Hejda z Lovčic bratr 32, Matyáš Čáslava nebo Kopačka krejčí 50, Martin pacholek (famulus) 13, Václav pacholek 23, Ludmila krejčíka 59, Anna kuchařka (? – coeugna) 24, Eva služebná (famula) 15, Ludmila služebná 15, Anna služebná 13, Dorota Kouklová šafářka 60, Eva Šimánková děvečka (ancilla) 60, Zuzana dcera 13 let. Dále jsou uvedeny tři chalupy, jejich obyvatelé a jejich věk. Také mlýn – Bernard Hofman mlynář 30, Markéta manželka 30 let.⁴⁾

Víme, že někdy před rokem 1654 z pustých selských dvorů Vaňasovského a Vobranovského ve Vítkovcích „učinila vrchnost panský dvůr“.⁵⁾ Ten (a asi i zbytek vsi) zřejmě získal urozený pan Vojtěch Hejda a sídlil tu i se svou rodinou, osobními sloužícími a zaměstnanci. Při dalším zkoumání plánických matrik bylo zjištěno, že už v roce 1650 při křtu z Vítkovic byla za kmotru urozená paní Kateřina Hejdová,⁶⁾ manželka Vojtěcha Hejdy – v té době tedy nejspíše již na poplužním dvoře ve Vítkovcích Hejdové sídlili. V roce 1651 byli při křtu ze sousedních Kvaslic za kmotry urození Kateřina Hejdová rozená Koušková a Václav Hejda z Lovčic.⁷⁾

V roce 1651 se ženil Jan Zajíček ze vsi Vítkovic s Dorotou; byli označeni jako poddaní urozeného pana Vojtěcha (Albrechta – sic!) Hejdy z Lovčic.⁸⁾ Roku 1652 při křtu z Vítkovic kmotrovala urozená paní Eva Koušková z Tučap.⁹⁾ Byla to Hejdova tchyně. Roku 1653 byl při křtu z Vítkovic kmotrem urozený pan Václav Hejda,¹⁰⁾ bratr majitele vítkovického dvora. Že Vojtěch Hejda z Lovčic opravdu žil ve vítkovickém dvoře dokládají další zápisy o jeho dcerách: Ludmily zemřela v roce 1653 ve Vítkovcích a byla pohřbena ve zdebořickém kostele (vzdáleném přes 4 km). V červnu 1654 se Vojtěchovi a Kateřině Uršule Hejdovým ve Vítkovcích narodila dcera pokřtěná Johana Eliška; za kmotru jí mimo jiných byla její babička, Eva Koušková z Tučap.¹¹⁾

Zdá se, že poté získal Hejdův majetek ve Vítkovcích hrabě Maxmilián Koc z Dobrušky, který podle berní ruly vlastnil panství Obytce s vesnicemi Obytce, Kroměždice, Myslovice, Bolešiny, Vítkovice (2 pustí sedláci, 2 chalupníci a jeden pustý chalupník),

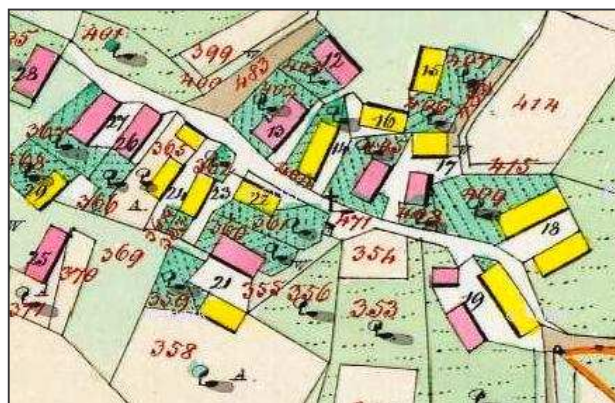
Kvaslice a Zdebořice, a měl ještě panství Neymark – Všeruby (Plzeňsko vizitováno září 1654 – březen 1655).¹²⁾ Stále jsou ještě uváděny dvě pusté selské usedlosti, i když již byly přeměněny na vrchnostenský dvůr. Jan Zajíček, který byl roku 1651 Hejdovým poddaným, je již poddaným k Obytcům Koce z Dobrušky.¹³⁾

Hejdové z Lovčic se potom v plánických matrikách již nepřipomínají. Ovšem v roce 1655 jsou Kateřina Hejdová a Vojtěch Hejda kmotry v Klatovech, roku 1657 zde křtí dceru (Hejda je zapsán jako Albrecht Jiří). Také Vojtěchův bratr Václav Ladislav a manželkou Dorotou křtí v Klatovech roku 1658 potomka. Příslušníci rodu Hejdů z Lovčic potom velmi často v klatovských matrikách vystupují jako kmotři, občas i jako rodiče.¹⁴⁾ Posléze Hejdové získávají na Klatovsku zemskodeskové statek Dlažov – v roce 1674 je Kateřina Hejdová jako kmotra na šlechtických křtinách v Poleni označena „na Dlažově“.¹⁵⁾ Později je jako pán na Dlažově zapsán i urozený a statečný rytíř pan Vojtěch Hejda z Lovčic.¹⁶⁾

Jiří Vojtěch Hejda z Lovčic byl od roku 1645 pražským měšťanem¹⁷⁾ a za svého pobytu v Klatovech podnikal časté cesty do Prahy. Předměstský dvůr v Klatovech získal odkazem právě od hraběte Maxmiliána Koce z Dobrušky v roce 1656.¹⁸⁾ Do té doby snad mohla rodina Hejdova bydlet u Vojtěchovy sestry Doroty, která se roku 1650 provdala za ovdovělého klatovského krejčího Samuela Ludu.¹⁹⁾

O tom že Vojtěch Hejda s rodinou žil na poplužním dvoře ve Vítkovcích nevěděl ani slavný genealog Wunschwitz – ve své sbírce jej má uvedeného až seděním na Dlažově a dodává, že byl pohřben v Klatovech u dominikánů.²⁰⁾

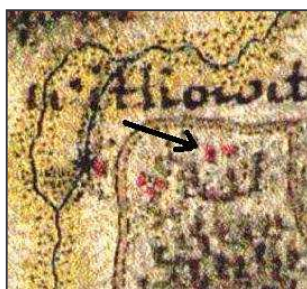
Hejdové z Lovčic žili na panském dvoře ve Vítkovcích prokazatelně v letech 1650–1654. Jejich sídlo – poplužní dvůr – však

Vítkovice 1837. Usedlosti na st. parc. č. 18 a 19 na východním okraji vznikly patrně na místě panského sídla a poplužního dvora.

Pojednáváné usedlosti na leteckém snímku – současný stav.

Vítkovice 1764-1768. Šipka označuje dva objekty, vzniklé možná z bývalého dvora.

dnes ve Vítkovicích není. Můžeme jej jen tušit na nepřesném, od oka kresleném I. vojenském mapování z let 1764-1768. Zde vidíme na západě mlýn, uprostřed shluk domků vsi a na východě další dva objekty, vzniklé možná z bývalého dvora. Určitě již to není poplužní dvůr – ty jsou na této mapě např. v sousedních Kvaslicích, v blízkých Habarticích a jinde znázorněny jako větší objekty s nádvořím. Dva východní objekty ve Vítkovicích se od ostatních vítkovických chalup neliší.²¹⁾

V roce 1659 byly ve Vítkovicích 4 chalupy, z nichž byl placen desátek.²²⁾ V topografii z roku 1789 stojí, že na panství Obytce mají Vítkovice 6 popisných čísel, sousední Kvaslice 5 čísel.²³⁾ Zdá se tedy, že poplužní dvůr ve Vítkovicích byl zrušen a opět z něj vznikly dvě poddanské usedlosti. Dva dvory v malých sousedních vískách patrně neměly dostatek robotních sil, a proto byl jeden z nich zrušen.

Roku 1839 bylo ve Vítkovicích již 10 domů.²⁴⁾ Na poměrně přesné mapě stabilního katastru z roku 1837 vidíme na východním okraji vsi dvě usedlosti na stavebních parcelách č. 19 a 18. Jsou větší než ostatní usedlosti ve vsi, č. 18 sestává ze dvou spalných (tj. většinou roubených) protilehlých objektů, č. 19 z velkého roubeného objektu a dvou protilehlých zděných staveb, jedné větší a druhé menší. Na indikační skice jsou vepsána čísla popisná – parc. č. 18 má čp. 3 a parc. č. 19 má čp. 5.²⁵⁾ Tehdy ještě Vítkovice neměly samostatný katastr a ležely na katastru Kvaslic.

Později došlo k oddělení katastrů a ke vzniku severní části Vítkovic, zvané Stuchlovna. Na současném leteckém snímku spatřujeme, že v čp. 3 (parc. 18) byly stavby nahrazeny zděnými, avšak dále od sebe. Jedna strana nádvoří pak byla uzavřena drobnějšími objekty. Vedle stojící čp. 5 (parc. 19) dnes sestává ze zděné stavby na místě stavby roubené a z malého zděného objektu. Větší zděný objekt, který jediný mohl v sobě obsahovat pozůstatky šlechtického sídla ve Vítkovicích, byl zbořen,²⁶⁾ a to již před rokem 1947, kdy jej již letecké snímkování nezaznamenalo.²⁷⁾

Poznámky: 1) Karel, T. – Krčmář, L.: Panská sídla západních Čech – Plzeňsko. České Budějovice 2006. 2) Profous, A. – Svoboda, J.: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny IV. Praha 1957, s. 563. 3) Sedláček, A.: Hrad, zámek a tvrz Království českého IX. Praha 1893, s. 166, 238. 4) Státní oblastní archiv Plzeň, fond Sběrka Matrik, římskokatolická fara Plánice, kniha č. 37, fol. 54v (dále jen SOA, fara, č. knihy a identifikační údaj). 5) Čadková, I. – Zahradníková, M. (ed.): Berní rula 24 – kraj Plzeňský II. Praha 2002, s. 512. 6) SOA, Plánice 37, fol. 50. 7) SOA, Plánice 37, fol. 54. 8) SOA, Plánice 37, fol. 88. 9) SOA, Plánice 37, fol. 48. 10) SOA, Plánice 37, fol. 50. 11) SOA, Plánice 37, fol. 50; Plánice 38, fol. 1. 12) Doskočil, K. (ed.): Berní rula 2 – popis Čech r. 1654 I, s. 438, 434. 13) Citace v pozn. 5. 14) SOA, Klatovy 2, s. 59, 63, 80, 90. 15) SOA, Poleň 1, fol. 70v. 16) Např. SOA, Týnec 1, s. 43. 17) <http://www.augustsedlacek.cz/apps/?asq=Hejda#search> [3. 1. 2016]. 18) Chmelíř, V.: Nižší šlechta v městech a městečkách v 17. a 18. století. Disertační práce 2013, s. 126, 127. Uloženo na Univerzitě Karlově v Praze, Filozofické fakultě, Ústavu českých dějin, Historické vědy – české dějiny. 19) SOA, Klatovy 1, s. 5. 20) Národní archiv Praha, fond Genealogicko-heraldická sbírka Wunschwitz, i. č. 365, kart. 12, Hejda z Lovčic. Za poskytnutí fotokopie děkuji dr. V. Chmelířovi. 21) <http://oldmaps.geolab.cz> – map. list č. 206. 22) SOA, Plánice 37, fol. 55. 23) Schaller, J.: Topographie des Königreichs Böhmen XII. Prag u. Wien 1789, s. 161. 24) Sommer, J. G.: Das Königreich Böhmen; statistisch-topographisch dargestellt VII. Prag 1839. 25) <http://archivnimapy.cz> – katastr Kvaslice. 26) <http://mapy.cz>. 27) <http://mapy.kr-plzensky.cz/gis/ortofoto1947>.

Zpráva z akce na Křivoklátě

Tomáš Karel

V gotické hradní kapli na Křivoklátě proběhla 10. 9. 2016 již možno říci tradiční vzpomínková pobožnost k uctění památky profesora Tomáše Durdíka a jeho dcery. Poté navázal II. ročník interdisciplinárního pracovního setkání věnovaného kastelologii. Bylo předneseno celkem 12 referátů. Vstupní referát Vojtěcha Kašpara shrnul vývoj výzkumu hradu Zlenice s ohledem na osob-

nost Tomáše Durdíka. Další referáty byly zaměřeny na představení současné úrovně poznání a aktuálních výzkumů několika českých hradů – Úštěku (Gabriel – Kursová), Pořešína (Hložek), Nového Hradu u Jimlína (Záruba), Nového Heřtejna (Kastl), Rýzmburka (Sýkora – Lehký), bylo provedeno seznámení s celkovou revizí poznání Chebského hradu a pevnosti (Hasil – Beránek). Další referát se věnoval také specifickým výzkumům vodního opevnění tvrze v Pšovkách (Blažková). Dva referáty se věnovaly hradům v zahraničí; bosenskému hradu Sokolac (Procházka) a souboru hradů Nových Čech (Karel – Knoll), dále byly prezentovány výsledky podrobného SHP pozdně gotického dvora v podhradí Kamýku nad Vltavou (Rykl) a také výsledky nových metod dokumentace hradní zříceniny v Dražicích (Plzák – Kaňka). Celé setkání se neslo ve velice příjemné atmosféře, referáty byly kvalitní a byl dostatek času na diskuzi. N nelze než doufat v pokračování v příštích letech. Příspěvky budou zařazeny do sborníku Castello-logica bohemia.

Z hradů, zámků a tvrzí

V areálu zříceniny hradu **Rokštejn** (okr. Jihlava) probíhaly i letos konzervační práce na zdivu, které byly soustředěny do prostoru dolního hradu u hlavního vstupu. Rozsáhlý dvojhrad je ve správě města Brtnice.

Zřícenina hradku **Přímělkov** (okr. Jihlava) se nachází na vysokém ostrohu nad soutokem Brtnice a Jihlavy, přibližně v polovině cesty po zelené turistické trase mezi vlakovou zastávkou Přímělkov a hradem Rokštejn. Hrádek není na rozcestníku pod kopcem nijak značen, neuvádí jej ani mapa KČT. Ve směru od zmíněné zastávky je přístupný tak, že se (ve směru od zmíněné zastávky) za železničním mostem neprekročí pěší lávka přes Brtnici, ale pokračuje se dále ke svahu. V něm jsou ve skále vytesány malé schody k vyhlídce, jejíž lavička je viditelná z louky, po které se přichází k železničnímu mostu. Odtud vede malá pěšina vzhůru přímo k hradnímu areálu. Po překonání velkého převýšení bude návštěvník odměněn základy palácového zdiva, po archeologickém průzkumu z let 1957-1960 velmi dobře patrnými i přes rostoucí vegetaci, a hlubokým šíjovým příkopem (autopsie 2016).

L. M. Vytlačil

V **Chocenících** (okr. Plzeň-jih) probíhá již od roku 2011 postupná oprava tzv. Starého zámku se zděným přízemím a roubeným patrem (původně úřednický dům), čp. 92. V současnosti je majitelem objektu Starý zámek s. r. o. z Prahy 6 – Střešovic. Starý zámek“ je zapsán ve státním seznamu nemovitých památek od roku 1958 pod č. 47169/4-303, avšak katastr nemovitostí neeviduje u tohoto „objektu k bydlení“ žádný způsob ochrany ani žádná omezení vlastnického práva. Po dlouhé době chátrání (propadlé stropy apod.) se oprav dočkal také choceňský barokní zámek s renesančním jádrem čp. 1 vzápětí poté co jej zakoupil Václav Kule z Plzně, Východní Předměstí. V srpnu 2016 byl zámek téměř z poloviny nově zastřešen a novému majiteli je třeba poklepat na rameno a popřát hodně vytrvalosti. Katastr nemovitostí vede zámek jako „objekt občanské vybavenosti“ a ani zde neeviduje žádný způsob ochrany ani žádná omezení vlastnického práva,

Chocenice, dlouhodobě opravovaný „Starý zámek“.

Chocenice, rychle opravovaný „Nový“ zámek.

i kdy i „Nový“ zámek je taktéž od roku 1958 zapsán ve státním seznamu nemovitých památek pod č. 17680/4-301. Oba objekty jsou podle Národního památkového ústavu právně chráněny jakožto kulturní památky. Bylo by patrně potřeba, aby se příslušné instituce (Český úřad katastrální a zeměměřičský a Národní památkový ústav) domluvily, jak to s touto ochranou vlastně je (<http://nahlizenedokn.cuzk.cz>; <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>; <http://pamatkovykatalog.cz>; více o obou objektech v edici Zapomenuté hrady, tvrze a místa č. 27 Zámek a tvrz Chocenice – možno objednat na: pmikota@post.cz).

P. Rožmberský

Možná se některý z čtenářů Hlášky rozpomene na nejvýše položený hrad při toku Jizery a to na zřícenině hradu **Nístějky** (okr. Semily). Existuje Občanské sdružení hradu Nístějky, ale nadějně plány se zastavily. Hlavním důvodem je stále to, že tři stavební parcely (věž, přední skála a palác) jsou majetkem podniku Lesů České republiky a vše ostatní města Vysokého nad Jizerou. Tento zakopaný pes štěká už čtrnáct let! Sen – jediný majitel! Na rozdíl od Lesů ČR věci nakloněných pro změnu vládnou ve Vysokém nad Jizerou negativní síly, které nejsou nakloněny tomu, že by ony tři parcely přešly do majetku města, tedy výměně pozemků. Hlavně mají strach, že by město muselo dávat do hradu peníze. Nikoho hrad nezajímá! Slibná spolupráce s Krajským úřadem v Liberci, památkáři, ochránáři (hrad je přírodní památka), městem Vysoké nad Jizerou a občanským sdružením se rozplývá. To má vliv na veškerou činnost spolku. Doba lepších časů je příliš nejistá a tak se Nístějka stává spícím hradem.

Z. Fišera

Už jste četli...?

M. Lang: **Barokní zámky. Příběhy a lidské osudy. Venkovské baroko**. V roce 2015 vydalo MAS Aktivios (ed. H. Bouchnerová). Publikace se zabývá barokními zámky jižního Plzeňska a Rokycanska a osudy významných osob s nimi spojených. Brožované, formát A5, 106 stran, dobové a současné snímky. K dostání v pokladně Muzea středních Brd a v knihovně ve Strašicích, 180 Kč – <http://www.muzeumstrasice.eu/index.php/novinky/337-barokni-zamky> [7. 9. 2016].

M. Wagnerová: **Tajemná historie hradů v Čechách a na Moravě**. Vydalo Nakladatelství PLOT v roce 2012. Vázáno, 200 stran, 204 Kč, poštovné 39 Kč.

M. Wagnerová: **Příběhy zámků v Čechách a na Moravě. Jevíště života šlechtického**. V roce 2014 vydalo Nakladatelství PLOT. Vázáno, 184 stran, 206 Kč, poštovné 39 Kč. Kniha obsahuje dvě volné vstupenky na zámek Dobříš. Poštovné 39 Kč.

M. Wagnerová: **Tajemství zřícenin v Čechách a na Moravě**. Vydalo Nakladatelství PLOT. Vázáno, 200 stran, 206 Kč, poštovné 39 Kč. Kniha obsahuje dvě volné vstupenky na hrad Okoř.

M. Wagnerová: **Příběhy zámků v Čechách a na Moravě. Po stopách modré krve**. V roce 2016 vydalo Nakladatelství PLOT. Vázáno, 168 stran, 206 Kč, poštovné 39 Kč. Kniha obsahuje dvě volné vstupenky na zámek Dobříš. Poštovné 39 Kč. Kniha obsahuje dvě volné vstupenky na zámek Slavkov – <https://www.megaknihy.cz> [7. 9. 2016].

Z. Fišera: **Opevněné kostely v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1. část**. Vydalo nakladatelství Olympia v roce 2015. Brožované, 152 stran + 32 stran příloh, cena 259 Kč.

Z. Fišera: **Opevněné kostely v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2. část**. Vydalo nakladatelství Olympia v roce 2015. Brožované, 132 stran, cena 259 Kč – <http://melnicky-antikvari.cz> [7. 9. 2016].

D. Kovář: **Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka**. Vydal Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích v roce 2012. Encyklopedie 174 panských sídel okresu Č. Budějovice, černobílé a barevné vyobrazení. Vázáno, 359 stran, 526 Kč.

R. Vojkovský: **Drahanovice** (svazek č. 67). Vydalo nakladatelství Putujme v roce 2014. Osudy tvrze, fota, rekonstrukce, půdorys. Brožováno, 11 stran, 40 Kč.

R. Vojkovský: **Frývaldov** (svazek č. 18). Vydalo nakladatelství Putujme v roce 2014. Osudy tvrze, hrady a zámku, půdorys. Brožováno, 27 stran, 43 Kč – <http://knihy.abz.cz> [7. 9. 2016].

P. Rožmberský

Zprávy z klubu

Rada

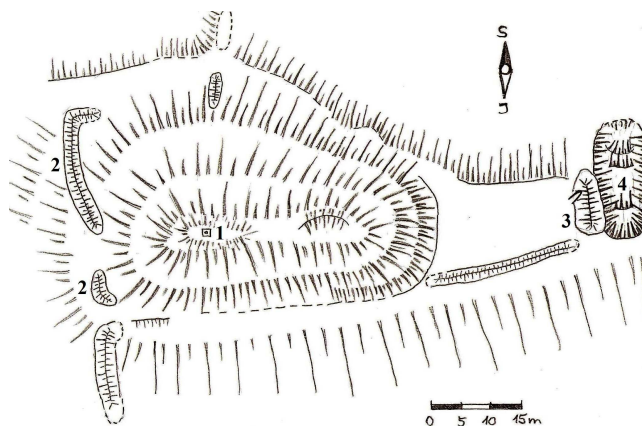
Kontaktní adresa: KAS, Úslavská čp. 49, 326 00 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozember@post.cz. Internetové stránky: <http://www.klub-augusta-sedlacka.cz>.

18. ročník **konference Dějiny staveb** se koná ve dnech 24. – 26. 3. 2017 v Centru stavitelského dědictví v Plasích. Přihlášky na adrese pmikota@post.cz, podrobnosti na www.evida.cz/shp.

Pokladníci poboček nejpozději do 15. prosince 2016 odešlou na účet Rady KASu č. 236531078/0300 vybrané peníze – „desátek“ (10 Kč za člena v roce 2016) a **předplatné Hlášky na rok 2017** (60 Kč za předplatitele). Zároveň je nutné zaslat na výše uvedený e-mail **jmenné seznamy** platících desátek a platících Hlášku.

Hlásku 2017 mají zdarma členové klubu publikující v Hlásce 2016. Jsou to z pobočky **Plzeň**: J. Hložek, F. Kasl, P. Menšík, P. Rožmberský, P. Sokol, O. Slabý, M. Týřová, J. Čihák, J. Anderle, Z. Hermsdorfer, A. Kratochvílová, T. Karel, P. Kastl, P. Mikota, R. Trnka, V. Lang, O. Brachtel, J. Světlík, L. Vytlačil, z pobočky **Praha**: K. Pokorný, J. Synek, L. Kurka, z pobočky **Zlín**: D. Janiš, V. Svoboda, z pobočky **Hradec Králové**: Z. Fišera, z pobočky **Brno**: J. Štětina, z pobočky **Humpolec**: nikdo.

Redakce všem, kteří poslali příspěvky, děkuje. Zároveň se však velmi omlouvá čtenářům a především autorovi příspěvku **Zajímavá lokalita na k. ú. Dolany u Ččkně** Robertu Trnkovi, neboť neuhlídala tiskařského šotka, který při sazbe „zašantrožil“ plánec lokality, tedy obr. 2, na nějž bylo v textu odkazováno. Proto ho s omluvou otiskujeme alespoň nyní.

Obr. 2: Jednoduchý krokovaný plánec lokality. 1 – geodetický bod, 2 – kamenné valy či snosy kamení, 3 – hlinitokamenitý val či násep se vztyčeným „menhirem“, 4 – nedokončený příkop/lom.

Stále není dostatek příspěvků do Hlásky. Několik členů KASu sice články přislíbilo, ale zatím nedodalo. Doufejme, že se jim to podaří do příštího čísla, aby v něm nemusely být prázdné stránky.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Úslavská čp. 49, 326 00 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozmb@post.cz.

Členové pobočky zaplatí do konce listopadu členské příspěvky ve výši 120 Kč, publikující v Hlásce 2016 pouze 60 Kč. Za rodinného příslušníka, člena klubu, navíc 20 Kč. Platit je možné na členských schůzkách nebo na **účet pobočky č. 2100806393/2010**. Na tento účet (a na žádný jiný) platí pouze členové klubu. Kdo chce ukončit členství, pošle 60 Kč – dlužné příspěvky za rok 2016. Upomínky nebudou zasílány a neplatíci budou na jarní schůzi vyloučeni. Platbu neodkládejte (hlavně neplaťte mezi svátky, kdy se uzavírá účetnictví za tento rok) a učiňte zadost jediné povinnosti člena co nejdříve.

Klubové schůzky probíhaly každou první středu v měsíci od 17. hod. v suterénu v Kollárově ul. (ACW Sallon). V období prázdnin se přednášky na schůzkách nekonají, na zářijové schůzce přednášel L. Krčmář na téma Nové Čechy Karla IV. Vedení restaurace nás však překvapilo – místo plátna a projektoru byl televizor, pevně ukotvený ke stěně. Po dlouhém zkoumání se podařilo do něj zezadu zasunout „flešku“ s obrázky, ale stále nic. Posléze se to podařilo nějak „propojit“ s televizí v baru a tak místo v 17.30 začala přednáška v 18.45, kdy už ale dojíždějící museli odejít na vlak. Obrázky byly malé (nezabíraly celou obrazovku) a uvedený prostor přestal pro naše účely vyhovovat. Bylo proto třeba najít nový – **pozor, změna!!!!!!**. Předseda pobočky T. Karel domluvil, že **další schůzky** se zatím budou odbývat v **budově bývalého nádraží Plzeň – Jižní předměstí, nyní Moving Station**, v malém sále (50 míst), jedná se o prostor za kavárnou, zcela bezbariérový, vstup z viaduktu, v blízkosti stanic trolejbusů č. 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, autobusu č. 22 a nedaleko tramvaje č. 4, také možno vystoupit přímo na zdejší nádraží z vlaku směr Cheb. Na místě je možné koupit občerstvení, kávu, pivo atd., k dispozici je veškerá technika, zatemnění, tabule a pod.

Od členů očekáváme na říjnové schůzce při **podzimní členské schůzi** s přijímáním nových členů i další návrhy na jiné místo konání budoucích schůzek (nejlépe již vyřešené a domluvené). Hledá se prostor pokud možno dobře přístupný (málo schodů), dostupný (centrum města), se sálkem, kde je možno promítat, ideálně s dataprojektorem a s možností občerstvení. Lepší manévrovací schopnost jistě budeme mít, pokud bude možné za sálek něco zaplatit. Za tímto účelem se tedy hledá i možný sponzor, respektive drobní sponzoři, asi by bylo možné myslet i na nějaké oficiální granty z titulu série přednášek přístupných veřejnosti, ale tam jsou možnosti omezené. Ale existují třeba drobné granty velkých firem pro zaměstnance a podobně.

Podzimní autovycházka proběhne v **sobotu 22. října** a bude mířit na **Sokolovsko**. Navštívíme Děpoltovice (starý a nový zámek), Nejdek (zámek a zbytky hradu), Jindřichovice (zámek), Chlumek (tvrz, zámek), Sokolov (zámek, klášter kapucínů, oběd), Hřeben/Hartenberk (hrad/zámek), Chlum sv. Maří (poutní místo a konvent křížovníků s červenou hvězdou), Kaceřov (zámek), Mostov (zámek), Okrouhlá (tvrz/zámek) – připravil V. Chmelíř. Odjezd tradičně od Hamburku v 8. hod. Hlásit se je možné na rozmb@post.cz nebo tel. 604261000 (majitelé aut nahlásí počet volných míst).

Velká přednáška i pro veřejnost se koná ve **středu 16. listopadu** v zasedací místnosti FF ZČU v Sedláčkově ul. 15 (2. patro) od 17. hodin. Mgr. Milan Šýkora z Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě na téma **Husitské hrady severních Čech**. Očekáváme hojnou účast.

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí, e-mail: slavik.jiri@npu.cz, jaroslav_cerny@centrum.cz.

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.; Mgr. Bc. Josef Jan Kovář, Renneská tř. 416/39, 639 00 Brno, e-mail: josef.kovar@seznam.cz.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec, E-mail: kocmani.hu@seznam.cz, frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, tel: 777347511. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz>.

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Helena Klímová, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice, e-mail: Petr Valenta, geomess@volny.cz.

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346. E-mail: jihaz@post.cz. Int. stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz>.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 12. 2016
(vyjde v první lednové dekádě 2017)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. říjnové dekádě 2016.

Šéfredaktor Petr Rožmberský (rozmb@post.cz.), technický redaktor ing. Petr Mikota (pmikota@post.cz), redaktor pro internet Milan Novobilský (klub_augusta_sedlacka@centrum.cz.), www.klub-augusta-sedlacka.cz.

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Úslavská 49, 326 00 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění statutárního města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UmP 23/1991. 350 výtisků.

2016 Plzeň